

בני ברית ישראל

מועצה אזורית דרום

יו"ר מועצה: אבי ארז
ereza100@gmail.com

עורך: יוסי רזי
razyf@013net.net

עלון מספר 14

לשכת בנימין דה רוטשילד

לשכת נתיבי השלום

לשכת הנשיא ויצמן

אב תשפ"א

העלון הדיגיטלי

יולי 2021

תוכן עניינים

דבר העורך – יוסי רזי
דבר יו"ר המועצה – אבי ארז
מה קורה בלשכת הנשיא ויצמן – אבי ארז
מה קורה בלשכת נשים בנימין דה רוטשילד – ד"ר הדס הכהן
האם העצות של פייסבוק אכן עוזרות לזהות פייק ניז - אופיר בראל
בשפל נולדים נסיכי הגאות – ד"ר אורניה יפה-ינאי
כוחה של מחשבה: מחשבה מייצרת מציאות – ד"ר איריס הכהן
והפעם: כזב עמוק, פייק ניז, זהו פנים ושחזור ד.נ.א – ד"ר יאיר שרן
חווית הטיסה בסימולטור – משה(מוקי) ימי
גברת שוורץ – מרים שני
טויבא ואברהם ביאליק – רח' ויצמן מס' 4 – צבי תדמור
הסודה, הגזוז והקיוסק – צבי תדמור
היה הייתה עברית – רות קלי
האסקרידים – התולעים הנודדות – ד"ר רפי שחף

חלון לעלון

יוסי רזי

הועידה הארצית האחרונה הייתה הזדמנות טובה להיחשף לכל תחומי הפעילות של החברים בארגון.

בכדי להציגם בפניכם ליקטנו הנתונים כפי שהוצגו ע"י שבעת ראשי המועצות, ומתוכם ערכנו הסיכום להלן.

הסיכום מתייחס לפעולות ההתנדבות הייעודיות (לא החברתיות). הוא מחולק לפי אוכלוסיות היעד של אותן פעולות, והוא מציין את התכנים בלבד, (לא ההיקפים). בעצם אפשר לראותו ככרטיס ביקור של הארגון.

כבכל סיכום ניתן להוציא ממנו מסקנות ולשקול המלצות.

אתם מוזמנים לעשות זאת.

ילדים

התנדבות במתנסים, שיעורי עזר בבתי ספר, גני ילדים, חוגים, קייטנות, חינוך מוסיקלי.

אספקת ארוחות צהריים, משלוח מנות,

חלוקת בגדים, נעליים, בגדים,

חגיגות יום הולדת, בר מצווה,

ערכת טיולים,

סדר ט"ו בשבט,

אימוץ ילדי פנימיות, ,

רכישת ציוד לקראת גיוס,

מיזם נגריה חברתית לנוער בסיכון,

אימהות יחידניות

נשים מוכות

קשישים

קמחא דפסחא,

קשר טלפוני

ניצולי שואה,

משפחות

חלוקת מנות קשות
חלוקת רהיטים יד שנייה, בגדים, מכשירי חשמל

חיילים

חלוקת מנות,
אימוץ חיילים בודדים,
תמיכה בחיילים משוחררים

סטודנטים

חלוקת מלגות

עמותות

השמשת מקלטים,
התנדבות בעמותת אנוש לטיפול בנפגעי נפש

בתי חולים

סיוע לחולים כרוניים,
ערכת אירועים משותפים
הגברת המודעות לניקיון וסטריליזציה (נהרייה)

בתי אבות

ערכת אירועים משותפים,
חלוקת סופגניות בחנוכה

אוכלוסייה בעלת צרכים מיוחדים

ערכת מפגשים משותפים
תרומת ציוד עזר, מחשבים ומכשירי רדיו דיסק

הנצחת חיילים שנפלו

גיוס מלגות מבני משפחה וחברים

ולעלון:

בנוסף לכותבים המוכשרים הקבועים תוכלו לקרוא את סיפורה של מרים שני, עמיתתי לסדנת כתיבה – סיפור שמאפיין את המדינה הצעירה והקולטת עליה ואותנו הצעירים הסופגים חוויות ילדות; את ניתוחה של ד"ר אורנה את גלי החיים; ואת חווייתו של מוקי ימי, בן השבעים פלוס, בסימולטור, שהפך אותו לעשרים דקות לטייס מקצועי בן עשרים פלוס.

דבר יו"ר המועצה

שלום חברים

לפני כחודש נערכה הוועידה השנתית ה-93 של בני ברית ישראל. הוועידה התכנסה בבית חיל

האוויר בהרצליה באווירה חגיגית ומיוחדת ובתחושה של התחדשות ואופטימיות. הסיבות לכך היו: המקום החדש לקיום הוועידה, הצגת הישגי בני ברית ישראל, למרות התקופה הבעייתית שעברנו עקב מגפת הקורונה, והארגון המופתי של האירוע.

הוועידה החלה בדברי פתיחה של נשיא בני ברית ישראל, דניאל גרץ. נערך טקס הדלקת המנורה, ולאחריו טקס זיכרון לנפטרים. חולקו תעודות ללשכות מצטיינות. סגן הנשיא מנו כהן, הציג את הישגי הארגון בתוכנית 2020, והציג את תכנית "בני ברית 2023". ראשי המועצות סקרו את פעילותן ופעילות הלשכות באזוריהם.

בחלק האומנותי הופיעה מקהלת "לילך" של עיריית חיפה, בשירי ארץ ישראל. הוועידה הסתיימה, כנהוג, בשירת התקווה.

קריאה מהנה

אבי ארז

מה קורה בלשכת הנשיא ויצמן

בלשכת הנשיא ויצמן ערכו בשבוע שעבר מפגש חגיגי לסיום שנת פעילות תשפ"א. המפגש החל, כרגיל, במפגש רעים שמח. אחריו הוצג לחברים סרטון הוועידה ה-93. לאחר הסרטון נהנו החברים ממטעמים תוצרת עצמית, שלא היו מביישים אף שף. לאחר שהשבענו רעבוננו. נשיא בני ברית ישראל-דניאל גרץ נשא דברים על פעילות הארגון בתקופת הקורונה, על פרויקט הדגל שלו - מוזיאון הלוחם היהודי, ועל פעילות לשכת הנשיא ויצמן והקמת הלשכה הצעירה.

החלק האמנותי של הערב: הרצאה בנושא "העיקר זאת הרומנטיקה?" –המרצה, זהר בקאל, לקחה אותנו למסע אל הסיפורים שמאחורי שירי האהבה הגדולים של הזמר העברי, ושירה בשיתוף הקהל. כל זה בבקיאות רבה, בהומור ומרץ בלתי נדלה.

המפגש נערך בשיתוף עם הלשכה הצעירה, שערכה מוקדם יותר באותו ערב, מפגש משלה, ועסקה בסיעור מוחות לגבי תכנית פעולה והתכנים של הלשכה בשנת הפעילות הבאה.

כתב: אבי ארז

מה קורה בלשכת הנשים בנימין דה רוטשילד ראשון לציון

לשכת בנימין דה רוטשילד זכתה בתעודת הערכה במסגרת הועידה ה-93 של בני ברית ישראל

בטקס מרשים ורב משתתפים של הועידה ה-93 של ארגון בני ברית ישראל - קיבלה לשכת הנשים בנימין דה רוטשילד תעודת הערכה והוקרה. הטקס התקיים באולם חיל האוויר בהרצליה ב- 24 ביוני 2021. אות ההערכה וההוקרה ניתן ללשכה בהמלצת יו"ר מועצה אזורית דרום מר אבי ארז.

נגשו לקבל את התעודה מידי נשיא בני ברית ישראל, דניאל גרץ, סגנית הנשיאה- ד"ר איריס הכהן וחברת פורום תרבות ואומנות ד"ר אורלי נתנאל.

הנחו את הטקס הנשיאה ששימשה יו"ר ועדת האותות וסגנית הועדה ויו"ר מועצה אזורית שרון הנשיאה ברכה גולדנברג.

על התעודה נכתב מקצת פועלה של הלשכה מאז היווסדה (אוגוסט 2016): על התרומה לקהילה בראשון לציון, פעולות רווחה ותרומות לילדים ובוגרים עם צרכים מיוחדים, ניצולי שואה, הגיל השלישי, נשים, הגדלת מספר החברות בלשכה, יצירת חיבורים עם ארגונים, עמותות ומוסדות והשתתפות וייצוג בפעילויות בני ברית העולמי.

ריקי דוסטרי מנהלת פרויקטים בלשכת בנימין דה רוטשילד יצאה בשני מיזמים חינוכיים

אנו נשות לשכת בני ברית אוספות משחקי קופסא עבור גן ילדים לחינוך מיוחד בעירנו אם יש לכם משחקים בובות דברי יצירה במצב טוב !!! אנא התקשרו ונתאם איסוף

ריקי דוסטרי 0505-938892 מנהלת פרויקטים בלשכת הנשים בנימין דה רוטשילד בני ברית ראשלצ

בני ברית למען החינוך הקהילה והחברה! ד"ר הדס מלכה הכהן- נשיאת הלשכה.

✓ 16:11

פרויקט הראשון איסוף משחקים למען ילדי גנים בחינוך המיוחד. זהו מיזם חדש בהובלתה של רכזת הפרויקטים בלשכה, ריקי דוסטרי.

ריקי היא פעילה חברתית המעורה מבחינה חברתית חינוכית. ריקי יצאה בקריאה לאיסוף משחקים וזהו עוד מיזם של איסוף משחקים שריקי עומדת בראשו.

המיזמים האחרונים בנושא משחקים היו למען ילדי נשים מוכות בראשל"צ ולמען ילדי בתי ספר בעוטף עזה וכעת לטובת ילדי גני חינוך מיוחד בעיר ראשון לציון.

פעילויות ומיזמים למען ילדים ומשפחות עם צרכים מיוחדים

הם אחד ממטרות הלשכה ואנחנו גאות בכך ונשמח לעזרתן של לשכות לסייע למיזם זה.

המיזם השני, הוא מיזם שריקי החליטה להרים לאור מצוקה של נערות ונערים מהחרם המתקיים בקרב בני הנוער ברשתות החברתיות ובבתי הספר.

ריקי חברה למיזם "ים של חברים" הפועל כנגד חרמות בקרב ילדים והם פתחו קבוצת וואטסאפ עירונית. בימים הקרובים הם גם מתכננים להכין תוכנית עבודה ולהגיש לרה"ע רח קינסטליך.

לכתבה שהתפרסמה הקליקו על הקישור הבא:
הפעילה החברתית, ריקי דוסטרי, יחד עם הורים לציון מצטרפים למיזם "ים של חברים" בראשון לציון מצטרפים למיזם שירי קניגסברג לוי הפועל כנגד חרמות בקרב ילדים חדשות BE106 - ופתחו קבוצת וואטסאפ עירונית ראשון לציון

הפעילה החברתית, ריקי דוסטרי, יחד עם הורים בראשון לציון מצטרפים למיזם "ים של חברים" של שירי קניגסברג לוי הפועל כנגד חרמות בקרב ילדים ופתחו קבוצת וואטסאפ עירונית

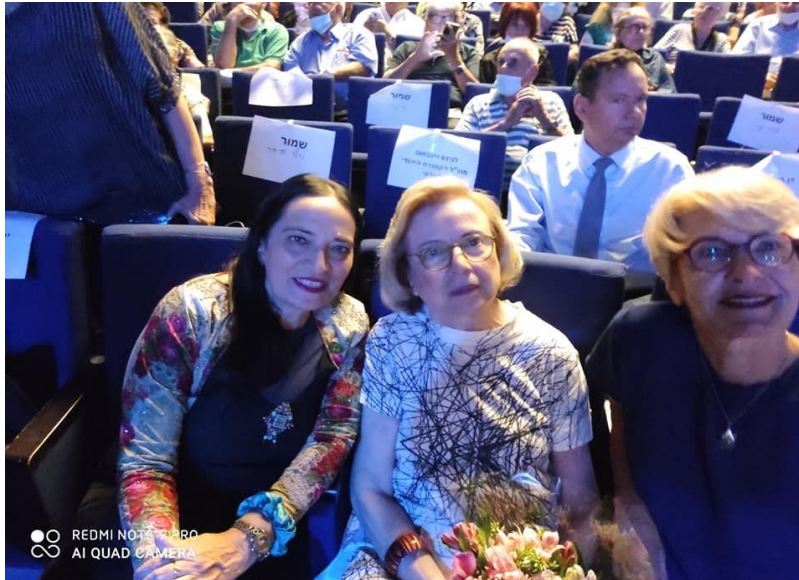
מדובר על מיזם אותו הקימה המורה לחינוך מיוחד, שירי קניגסברג לוי, שהפכה לכוכבת בתקופת הקורונה בזכות הסרטונים שהעלתה לרשתות. בימים אלו היא מפעילה את מיזם "ים של חברים" שנועד לסייע ולתת מענה לכל ההורים והילדים שסובלים מחרמות ומרגישים שקופים.

נהג קקאשילי | 08:15 13.07.21 | תגובות: 4

נשיאת לשכת בנימין דה רוטשילד ייצגה את נשיא בני ברית ישראל בכנס ההוקרה הבינלאומי הראשון שהתקיים לניצולי שואה בתיאטרון הבימה.

בתאריך 24 ביוני 2021 התקיים לראשונה בארץ ובעולם כינוס יום ההוקרה בינלאומי לשורדי שואה.

נשיאת לשכת בנימין דה רוטשילד ד"ר הדס-מלכה הכהן שהיא גם נציגת נשיא ארגון בני ברית ישראל דניאל גרץ השתתפה לצד קולט אביטל, דורית בליטנטל מארגון "עמך", דב פניני יו"ר קהילות יוצאי זגלמביה, הסופר צבי גיל ועוד מכובדים מארגונים הפועלים להנצחת השואה ולמען זכויות שורדי השואה ומשפחותיהם.

ד"ר הדס-מלכה הכהן עם קולט אביטל- יו"ר "מרכז הארגונים של ניצולי השואה בישראל"

לכנס שגרו ברכה נשיא המדינה החדש יצחק (בוז'י) הרצוג, ושר החוץ -יאיר לפיד . השרה לשוויון חברתי מירב כהן Meirav Cohen - כבדה את הכינוס. בדברים שנשאה הבטיחה הרחבת זכאות ושירותים של ניצולי שואה. קידום פעילות על אמנות גזולה והשבת הרכוש היהודי מפולין ומדינות נוספות . "בימים האחרונים אנו נחשפים לגלי אנטישמיות בעולם ועלינו לצאת בקריאה ברורה שלא נשקוט" - אמרה השרה.

הסופר צבי גיל הציע להנכיח את זכר הנספים בצעדה בירושלים שתצא ממוזיאון יד ושם למרכז העיר ותסתיים בגבעת רם .

את הכנס חתמו שחקני תיאטרון הבימה בהצגת בכורה שכתבה נאוה סמל ז"ל - "דבר על מקום הימצאם."

אנחנו בבני ברית ישראל על כל לשכותיה פועלים להנצחה של הלוחם היהודי במוזיאון בלטרון ופעילות למען שורדי שואה וזכרון השואה היא על סדר היום של הארגון בארץ ובעולם והשתתפות בכינוס זה היא אך טבעית.

בני ברית למען החינוך החברה והקהילה.

ד"ר הכהן עם דורית בליטנטל חברת ועד ארגון "עמך"

נשיאת הלשכה ייצגה את נשיא בני ברית ישראל בטקס פרס עיתונות

נשיאת לשכת בנימין דה רוטשילד ייצגה את הנשיא בטקס פרס העיתונות הישראלית 2021 שבני ברית העולמי קיימה במשכנות שאננים בירושלים. מידי שנה מעניקה בני ברית העולמי פרס עיתונות והשנה הפרס הוענק לחמישה אישים, נשים וגברים באופן שיווני.

כלת הפרס לתקשורת משודרת, נורית קנטי - גלי צהל. חתן הפרס לתקשורת מודפסת, דן לביא - ישראל היום. אות מפעל חיים לזכרם של לואיס וטרודי שידלובסקי - גריר פרי קשמן- ג'רוזלם פוסט.

אות הוקרה מיוחד על תרומה לטיפוח הקשר בין ישראל לתפוצות באמצעות האומנות - דני סנדרסון, הזמר, המלחין, הקומיקאי והסופר..

את הטקס ארגן מר אלן שניידר מנהל בני ברית העולמי והנחה נועם גילאור.

בתמונה בשורה הראשונה- אלן שניידר עם זוכי הפרס ובשורה השנייה ד"ר הכהן עם צוות השופטים.

האם העצות של פייסבוק אכן עוזרות לזהות פייק ניוז?

אופיר בראל

מאז שנחשפה ההתערבות הרוסית בבחירות 2016 בארה"ב, מבקרים רבים טענו, שפייסבוק לא נלחמת מספיק נגד פייק ניוז, כי הפצת פייק ניוז משתלמת לה מבחינה כלכלית. בנוסף, רבים גם טענו נגדה שהיא משתיקה דעות פוליטיות מסוימות, על ידי סימון בתור פייק ניוז.

זו הסיבה, שתוצאותיו של מחקר שהתפרסמו ביוני 2020 עשויות לשקם מעט את תדמיתה החבוטה של פייסבוק- לפני כשלוש שנים, החברה השיקה קמפיין מיוחד ב-14 מדינות (בהן ארה"ב), במסגרתו הגולשים קיבלו מהחברה עשר עצות איך לזהות פייק ניוז.

שלוש שנים לאחר מכן, התפרסם מחקר של חוקרים מארה"ב ומהודו, שבדק באיזו מידה הטיפים מסייעים להם להבדיל בין חדשות אמיתיות לכוזבות. במהלך הניסוי, המשתתפים, שהגיעו משתי המדינות, נחשפו לכתורות חדשותיות שהגיעו משני סוגים של מקורות: כתורות שהגיעו מאתרי חדשות מרכזיים וכתורות של חדשות שקריות. המשתתפים היו צריכים להעריך עד כמה הן משקפות מידע מדויק. הם התבקשו לבצע את המשימה הזו פעמיים- בהפרש של מספר שבועות. המשתתפים נחלקו לשתי קבוצות- אלו שנחשפו לטיפים ואלו שלא.

המסקנה העקרונית שהחוקרים הגיעו אליה הייתה, שהעצות סייעו למשתתפים להבדיל טוב יותר בין מידע אמיתי לכוזב- לא משנה מאיזה מקור הוא מגיע. באופן פרטני יותר, המשתתפים האמריקאים שנחשפו לעצות הגדילו את הסיכוי שלהם לזהות פייק ניוז טוב יותר ב-26.5 אחוזים, בהשוואה לאלו שלא נחשפו לעצות.

את רשימת העצות המלאה ניתן לקרוא כאן.

אין ספק, שממצאיו של המחקר הזה מדברים בעד עצמם- אפשר, בקלות יחסית, ללמד אנשים איך לזהות פייק ניוז. עם זאת, המחקר הזה גם מעלה את התהייה, עד כמה העצות הללו באמת מסוגלות לעזור לאורך זמן:

במחקר נמצא, שההשפעה של הטיפים הללו מתפוגגת מספר שבועות לאחר שנחשפים אליהם. לכן, יש צורך לחזור עליהם שוב ושוב, עד שהם מוטמעים היטב אצל הגולשים, כדי שיהיו מיומנים בשליפת הטיפים הללו כשהם נתקלים בפייק ניוז. באופן טבעי, המסגרת היחידה שמאפשרת לחזור על מידע שוב ושוב היא מערכת החינוך- ואכן, ברחבי העולם נוצרו בשנים האחרונות לא מעט תוכניות חינוך- לתלמידי חטיבות ביניים ותיכון- שנועדו להקנות כישרים לאוריינות דיגיטלית. זה המקום לשאול מה עם האוכלוסייה המבוגרת (בני ה-65 ומעלה), שלא הולכת לבתי ספר ומפיצה פייק ניוז בשיעורים נרחבים?

השאלה השנייה נוגעת לדרך: רשימת הטיפים אומנם הוכיחה את עצמה במחקר, אך לאורך זמן, שיטות חינוך שיתבססו על אספקת עצות טכניות לזיהוי פייק ניוז דווקא לא יהיו יעילות. בארה"ב נמצא, שתלמידי בתי ספר שנחשפו ל"רשימת מכולת" של עצות לזיהוי פייק ניוז, לא הגדילו את הסיכוי שלהן לזהות אותו בצורה טובה יותר.

אז, איפה נמצאת האמת? כמו בהרבה מקומות בחיים, התשובה איננה שחור או לבן. כשבוחנים את כלל ממצאי המחקרים שהתפרסמו בשנים האחרונות, כולל המחקר שתואר כאן, מבינים שמדיניות חינוך נגד פייק ניוז חייבת להיות ארוכת טווח אך גם מגוונת- כן, יש מקום לתת עצות איך נראה פייק ניוז, אך לצד העצות, חייבות לבוא משימות, שיכשירו את הגולשים איך לעבוד עם הטקסטים שהם קוראים בצורה טובה יותר: למשל, איך להבדיל בין כתבה חדשותית לטור

דעה או לפרשנות. דרך מצוינת לעשות זאת היא באמצעות משחקים יעודיים, שהוכיחו יעילות גבוהה בהקניית כלים לזיהוי פייק ניזוז.

רוצים לקבל מידע מרתק נוסף על פייק ניזוז? הצטרפו לרשימת התפוצה שלי על ידי שליחת מייל ל: Ophir.barel@gmail.com

בשפל נולדים נסיכי הגאות

ד"ר אורניה יפה-ינאי

מרכז – אבחון, ייעוץ וטיפול בקריירות - "לכל אדם יש שביל"

עשיות האדם הם ביטוי ליצירת חיינו: למפגש בין מה שרצה – יכול היה לומר בעשיותיו לבין מה שקיבל כמגבלותיו ומגבלות סביבתו. במהלך עשיותיו "נתקע" האדם או שלא יכול יותר לעשות את שעושה (איבוד עניין, יכולת, פוטר וכ"ד) או שבא רצון חדש מתוכו, שמבלבל את מערך חיינו וכמו "דורש" הערכות מחודשת ב"עוגת העשיות" שלו. מצב זה מלווה בתחושות קשות של איבוד עניין, עייפות, דיכאון, הרגשת כישלון אישי ולעיתים אפילו איבוד "טעם החיים".

רוב האנשים תופסים מצב הווית-חוויתי זה כמחדל אישי ואפילו כפתולוגיה. התחושות מבהילות כמו גם ההערכות הנדרשת כדי לצאת מכך. במצב כזה – עשייה שיש בה משמעות אישית המקבלת משוב והערכה מהסביבה, היא צורך קיומי. הדרך לזיהוי הצורך והמסע להגשמתו אינם קלים או מחייבים חוויות של "אוסר" (שהן שונות במהותן מחוויות של מימוש והגשמה). ההכרה בקושי כחלק מגדילה עדיין לא מצויה בהרגלי חיינו. מה גם, שהגשמת עשייה מספקת מחייבת למידה והתנסות חדשים ולא מוכרים. היא מחייבת תהליך של "לך לך": לך אלייך לעצמך לידיעה חדשה ואחרת שלך ושל אשר לך. התרחק מארצך ומהנופים הידועים לך כמו גם ממולדתך, מקור הנופים הפנימיים שלך ובעיקר מבית אביך ואמך. "עזיבות" כאלה הן הכרחיות בדרך אל אותם מחוזות הגשמה שלך. "ארץ חדשה" זו מחברת אותך מחדש ובצורה שונה אל מקורותיך אל ומתוך היצירה עשייה החדשה שלך.

העשייה היא המחלה והתרופה כאחד. מתקיעות בעשייה אפשר לצאת. זה קשה, מפחיד ומחייב לגעת ולזהות "מקומות" חדשים: גם פנימיים ב "תוך" האדם וגם חיצוניים, במציאות שמסביבו. כדי לצאת מתוך הצפוי אל הרשות הנתונה, צריכים לאמן שרירים חדשים, להתמיד, לחפש ולבדוק דרכים המתאימות לאדם, לערכיו, לאנרגיות שהוא יכול לגייס ועוד. תהליך כזה מציף בחרדה, לעיתים בחוסר התמצאות עד כדי איום על תחושת הקיום. (גם האלטרנטיבה של הישארות בתקיעות קשה אך יותר מוכרת ובהיותה כזו יכולה להיות ממכרת עד כדי אובדן הרצון לביטוי אישי ושקיעה בחוסר משמעות קיומי ואיבוד האמון ביכולת הבחירה).

חשוב להכיר בכך ולדעת שזה "בסדר" וצפוי: אי אפשר לעשות שינוי ללא רמה מסוימת ובכלל לא מבוטלת של "תהו ובהו" של כלל המערכות האישיות והבינאישיות. חשוב גם להתמיד בהבהרת היחס שבין העושה לבין מכלול "עוגת העשיות" שלו. זיהוי ומימוש של פרוסות העשייה השונות הן מאבני הדרך של בניית מסלול עשייה מספק (כעין מיפוי מושלך של תמונת הזהות הפנימית). מטבעו, מנתב מסלול כזה ומגדיר יותר חלקים מהזהות המקורית של האדם וכך מקדם יותר מיצוי של גרעיניה המרכזיים.

המשבר העולמי שקורה כיום בעולם העבודה מחייב יותר מתמיד עשייה המחוברת ל"אני המקורי". נוכח שינויים כל כך מהירים וקשובי לקוח – משתנה, החיבור ל"עצמי" המקורי הוא כורח קיומי. רק משם יבוא עוגן העשייה הרלוונטי. מהשפל הנוכחי נולדים נסיכי הגאות: האנשים שמזהים יותר מהר ומדויק את מקורותיהם ומוצאים דרכים לביטוי עשייתי מקורי הם מצליחי

עשיות העתיד. גם אם נזרקו למצב זה מתוך פיטורין, כישלון עשייתי או מחלה. לעיתים אלה הן הזדמנויות חיינו.

קיימים ארבעה מוקדי שינוי בעשייה:

1. שינוי ב"מה" – שינוי בזהות העשייה – במה שהאדם עושה.
 2. שינוי ב"איך" – שינוי באופן ובאיכות העשייה: ו איך, באיזו רמה התפתחותית האדם עושה/חסום.
 3. "איפה" השינוי – שינוי בהקשריה- באיזו מסגרת, תפקיד, היקף וכ"ו.
 4. "כמה" שינוי הקשור להיקף או עושר וגיוון העיסוקים.
- ארבעת מוקדים אלה הם התפתחותיים והיררכיים: הראשון עמוק, קשה וכולל יותר מאלה שאחריו. ככזה הוא דורש יותר השקעה, אימון ושינוי ומחייב הערכות יותר כוללת מהבאים אחריו.

תהליך השינוי העשייתי בכל אחד מהמוקדים לעיל כולל שישה שלבים.

1. הכרה שהתקיעות היא הצורך בשינוי בעשייה (ולא בתחום חיים אחר).
 2. זיהוי- אבחון מקור /מקום התקיעות.
 3. התמודדות עם אי הידיעה " לאן". זהו שלב ההיות ב"ריק", בהקשבה הפנימית. זהו אולי השלב הקשה ביותר (שלפעמים מצריך יצירת "מרחב פנימי").
 4. זיהוי החזון – לאן אני רוצה ללכת? מה אני רוצה לעשות? באיזה תחום? עם מי? באיזה היקף? וכ"ו.
 5. שלב האימון- מה נידרש לשנות / לאמן ללמוד כדי לעשות את הדרך מכאן לשם. עם מי? באיזה היקף? וכ"ו.
 6. שלב ההגשמה – תחושת ההישג מול זיכרון המאבק: אני עושה מה שאני רוצה!
- תהליך זה הוא תהליך מתמשך ומקביל להתפתחות האדם ומבטא אותה. ההיעצרות היא גם ההזדמנות. נדמה שגם תחושות "קשות" כמו תהליכי "שפל" ו"תקיעות" מחייבים בעידן זה של הגדרות מחודשות לקבל משמעויות חדשות. גאות ושפל, הצלחה וכשלון הם תהליכים דינמיים ונדרשים להובלה מחויבת ומכוונת למקורות האוטנטיים של האדם והסביבה יותר מאשר מצבי שיפוט הנשענים על חוויות הכאן והעכשיו. שנים של התכחשות לאוטנטיות שבנו מקשים על התהליכים העשייתיים –יצירתיים הללו, מאתגרים את המפחיד והמיטב שבנו.

This photo by [stevebkennedy](#)

כוחה של מחשבה: מחשבה מייצרת מציאות

ד"ר איריס הכהן

יועצת זוגית ומשפחתית

למחשבות יש תפקיד נכבד בעולמינו. רובנו חווים בחיי היום יום תחושות של לחץ ולכך נלוות מחשבות שליליות שעוברות במוחנו. המחשבות הן אלה שיכולות לרומם את רוחנו ואף לדכא

על מנת ליצור לעצמינו מציאות כפי שאנחנו היינו רוצים יש ביכולתנו לנתב את המחשבות השליליות לערוצים חיוביים יותר ולכוון למקום המתאים לנו.

מחקרים עדכניים הראו כי המוח שלנו מאוד גמיש ואפשר לשנות אותו. המוח הוא כמו פלסטלינה שניתן לעצבו מחדש ולשנות את אופן פעולתו. יחד עם זאת המוח שלנו מקבל הכל. אין למוח מנגנון המסנן כפילטר. לדוגמא אם אדם אומר לעצמו "אני לא אצליח", "אני לא מסוגל", "אני לא טוב בזה" "זה לא בשבילי" אזי המוח מקבל את המחשבה הזו.

למה זה קורה? מכיוון שהחדרתי למוח, לתת מודע, מחשבה לחוסר הצלחה, לחוסר מסוגלות וכן הלאה, והתת מודע מבצע את המחשבה.

מכאן אפוא, נשאלת השאלה איך המחשבה תייצר לנו מציאות אחרת?

מחקרים מראים כי לחשיבה חיובית יש כוח לשנות את חיינו. זאת ועוד אנשים אופטימיים הם אנשים שמצליחים ובריאים יותר. חוקרים אף הצביעו על קשר בין אמונה דתית לשמחה. הרבי מלובביץ אמר: "חשוב טוב יהיה טוב".

הגיעה אליי מטופלת שאחד הדברים שהעסיקו אותה תחושה של חוסר בטחון בחיי הנישואין שלה. לדבריה: "כל דבר שאני עושה תמיד מלווה אצלי בלחץ. אני מרגישה כל הזמן לחץ מול בן זוגי, כל בוקר אני מרגישה לחץ, ולא מבינה על מה הלחץ".

הצעתי למטופלת לעבוד על ה self, ולתרגל את מצב הלחץ בצורה אחרת ממה שהיא מכירה.

ההצעה הייתה לאמץ תבנית חדשה, לחשוב בצורה חיובית ולהתיידד עם הלחץ. לחשוב שהלחץ שבו היא נמצאת הוא לחץ טוב. לחץ שגורם לה להיות אישה אקטיבית, לבצע משימות ביעילות ולעמוד בסטנדרטים שהיא מציבה לעצמה.

כמובן שאותה מטופלת תרגלה ואימנה את המוח לחשיבה חיובית ואף דיווחה כי את תחושת הלחץ החליפה בתחושת של רוגע בחיי היום יום ובחיי הנישואין.

המטופלת הודתה לי בטענה "תודה, את עושה לי סדר בראש".

לסיכום, שנו הרגלים בחשיבה, בנו תבנית חדשה ואמנו את המוח לחשיבה חיובית ולהתמקד במטרה בה בחרתם. ומעל הכול היו אופטימיים!!!

הפעם: כזב עמוק, פייק ניוז, זיהוי פנים ושיחזור ד.נ.א.

ד"ר יאיר שרן ראש הקבוצה לתובנת העתיד

ב-2016 לאחר הכתרת הנשיא טראמפ הופיעה היועצת לנשיא, קלייאנה קונוויי, בראיון לטלוויזיה וטבעה את המושג "אמת אלטרנטיבית" כהסבר לפער, בין מספר המשתתפים בטקס ההכתרה על פי הצהרותיו של טראמפ, לבין מספר המשתתפים האמיתי. הסברים כאלו הפכו מאז כסות לשקרים ואמיתות למחצה שמוצגות לצבור על ידי פוליטיקאים בכירים על מנת להצדיק את פעולותיהם או לרצות את קהל תומכיהם. בצבור התפשט המונח "חדשות כזב" (פייק ניוז) והנשיא טראמפ השתמש בו רבות כדי להפריך חדשות אמת שלא היו נוחות לו. אופיר בראל חשף לנו בעלון הקודם את הכסף שעומד מאחורי תעשיית הכזב הזו. הרעיון לשקר ולזייף במצח נחושה הינו קצה הקרחון של היכולות לכזב ולהונות, והטכנולוגיה עלולה לסייע בידי אלה העושים בזה שימוש. תארו לכם חברה ש"מייצרת" "עובדות אלטרנטיביות" ואתם יכולים להזמין אצלה ככל העולה על רוחכם. היא יכולה למכור לכם תמונות בהם אתם נראים כמו כל דמות שתירצו. היא יכולה להראות אתכם מדברים, מתהלכים, מתלבשים כמו כל אדם שתבחרו. היא יכולה להקים שחקנים מתים מקברם ולתת להם לשחק בסרט שתביימו וכן הלאה. מערכות גילוי וזיהוי יתקשו להבחין בזיוף. חברה כזו אינה כיום בנמצא אך לא רחוק היום והיא עלולה להופיע. טכנולוגיה תאפשר חיקוי וזיוף של תכונות ביומטריות שונות לחיוב ושליה.

"כזב עמוק" הוא יציר מלאכותי המושווה או ממוסך כמשהו אמיתי. נתונים, תמונות, חדשות וכו' יכולים להיות אמיתיים או שיקריים וקשה להבחין בין הכזב לאמיתי. אי היכולת להבחין ביניהם היא כמובן סכנה גדולה לחברה ומבט לעתיד מראה שהאפשרויות הנפתחות בתחום הולכות ומתרחבות.

בסדרה "לופין" בנטפליקס התוודענו ל"יכולת" של הגיבור לחקות במדויק את קולו וחיתוך דיבורו של מפקח המשטרה ע"י אמצעים אלקטרוניים משוכללים. חברה סינית פיתחה תוכנה הקרויה "קול עמוק" שיכולה לשכפל קולות אמיתיים מתוך הקלטה בת כמה שניות. האם בעתיד יוכל מפקד בשטח להבדיל בין פקודה אמיתית ופקודה מזויפת שתגיע אליו בקשר?

זיהוי פנים היא טכנולוגיה אחרת שהפכה חשובה בשנים האחרונות ככלי בטחוני. מערכות שונות, פרטיות וציבוריות, ננעלות ונפתחות ע"י מנגנון מזהה פנים של המשתמש בהן. מערכות לזיהוי פנים יודעות לזהות מבוקשים בתוך קהל גדול ועוד ועוד. אותן מערכות יכולות מאידך לסייע בייצור מסיכה שמחקה כל קלסטר פנים רצוי. באוניברסיטאות בקיוטו – יפן ויורק- בריטניה פיתחו יכולת לייצר מסיכות ריאליות המכפילות ומדמות במדויק כל קמט, נמש או פגם בפנים אמיתיות. נסיינים שהשתתפו בניסויים טעו באבחנה בין המקור לחיקוי ב-20% מהמקרים ובמציאות האחוזים יעלו. כל אחד יוכל להזמין מסיכה כראות עיניו ולהתחזות למי ששירצה.

ואם זה לא די הולכת ומתפתחת יכולת זיוף של ה-D.N.A. מולקולה זו מכילה את כל המידע על אדם כולל מינו, גזעו, צבע עיניו ושערו ועוד. לא תופתעו לדעת שמתוך מידע זה ניתן להרכיב תמונה תלת ממדית של אדם. יכולת זו הודגמה כבר בכמה אוניברסיטאות בארה"ב ואירופה. דוגמא ניתן לראות בתמונה המצורפת- בתחתית התמונה פנים של נסיינית ובחלק העליון שיחזור שנעשה ע"י תוכנת מחשב מתוך המידע הטמון ב-D.N.A. זאת אף זאת. הטכנולוגיה תאפשר בעתיד גם זיופים של ה-D.N.A. ושיחזורו מתוך דגימות של אישים כאלה ואחרים. כך נפתח פתח לשימושים שונים החל משיבוש אמצעי זיהוי בזירות פשע וכלה בגניבות זהות. המושג של "ד.נ.א. פאפאראצי" מתחיל להתפשט.

ילקוט הכזבים הולך ומתעשר לא רק בסיפורים ו"שקרים לבנים", בשקרים גסים של פוליטיקאים והונאות של עבריינים אלא "בכזבים עמוקים" שעלולים לשבש תהליכים שאליהם הורגלנו עם השנים.

חווית הטיסה בסימולטור

משה (מוקי) ימי

"אתה מתרסק, משוך משוך מהר את הסטיק מאחור ודחוף מצערת" צעקה מדריכת הסימולטור שעמדה מאחורי.

אני בטיסה בסימולטור F16, הלחץ גדול הכול חשוך רק אני בקוקפיט טס איזור ים המלח, לפני עשרות שעונים זוהרים בצבעי ירוק.

את השעות המרתקות בסימולטור המנוהל ע"י טייסי קרב במיל ומדריכות סימולטור של חיל האויר במיל הנמצא בהרצליה – לא אשכח.

התחלנו את היום בלבישת סרבול טיסה וכניסה לתדריך בו הוסברה מטרת הטיסה והמשימות העומדות בפנינו. השלב הבא היה לגשת לתא הסימולטור ולקבל הסבר על השעונים, המצערת והסטיק.

התחלנו לטוס.

וואו, מדהים אין דרך לתאר את החוויה המשמימה תרתי משמע. פניות חדות, נסיקה, המראה וכן – השקט שבטיסה. אתה לבד, עם המטוס. איזה שקט, למעט המדריכה בקשר המחזירה אותך למציאות.

ההשקעה היא עצומה, פעולות רבות בו זמנית ושליטה בחלוקת הקשב.

אתה יורד מהסימולטור לאחר הטיסה, מותש פיזית, אך עם אדרנלין בשמיים. הטיסה ארכה 20 דקות שבהן נדרשנו לטוס גם דרך חלונות וירטואלים תוך ביצוע נסיקות ופניות. נחתנו היישר לתחקיר שבו הוסרטו ביצועינו והניקוד שקיבלנו בתחקיר.

נחשפנו באופן מלא ליכולות ולרמת הטיסה. לקחי הטיסה היו רבים, ובראשם הערכה רבה לטייסי ה-F16 על הרמה הנדרשת לא רמה של אדם סביר.

נהייתי, כפי שהבנתם, מכל רגע, והשתכנעתי, כפי שתבינו, שרצוי שאשאר במקצועי המקורי.

גברת שורץ

מרים שני

גברת שורץ לוקחת אותי לים ואני עוזרת לה עם הילדים, סוחבת לה את הסל ואוחזת ביד של יוסי. באוטובוס היא יושבת ליד פנינה שמספרת לה סיפורים על התאומים שהם רק בני חמש ויודעים בעל-פה את לוח הכפל. גברת שורץ מחזירה לה ומספרת על שמוליק שהרגו לה הגרמנים. כשהיה בן חמש דקלם את "פן טדיאוש". אחרי ששמוליק מת דחוף היה לה להביא ילדים כדי לשכוח אותו. אבל היא לא שוכחת ומושכת באף שלא ייצאו לה דמעות. את הסיפורים על שמוליק שמעתי כשסיפרה אותם לאמא שלי. אז לא אמרה שהוא קרא פולנית. גברת שורץ לא סובלת את פנינה כי היא הוכשטאפלרית ומחשיבה את עצמה כי יש לה בעל דנטיסט. באוטובוס גברת שורץ דווקא חברה שלה ומספרת לה שמאחר לה בשבועיים ועוד ילד אחד יהרוג אותה. פנינה אומרת שהיא מכירה פרויינדוקטור סימפטי שעושה שיניים אצל בעלה. ידעתי מה מאחר לגברת שורץ כי היא סיפרה לי על הפריוד של נשים והסבירה לי שאם הפריוד מאחר זה סימן שהאישה בהריון.

אני אוהבת את גברת שורץ ואני בבית שלה הרבה. בחופש הגדול אין בית-ספר ואין מה לעשות אז אני משחקת עם בתיה שהיא כמו בובה בשבילי. אף-פעם לא היתה לי בובה. עוד בכיתה א' אמא אמרה שאני גדולה בשביל בובות. ועכשיו סיימתי כיתה ג' ובגילי אימא כבר תפרה במכונה ועזרה בפרנסה ולא הלכה לבית-ספר.

גברת שורץ מרשה לי לחתל את בתיה ולפעמים נותנת לי קצת מהדייסה שלה. אני מחזיקה אותה על הידיים ומטיילת אתה בעגלה, וגברת שורץ עושה כביסה. כשבתיה נרדמת אני ליד גברת שורץ במטבח. היא מבשלת ומספרת לי על ההורים שלה ועל אחותה שהיה לה מזל למות מסקרלטינה לפני שהיטלר בא. אם שמוליק שלה היה היום בחיים הוא היה עכשיו בר-מצווה והיא היתה מזמינה את כל השיכון, כמו שאבא ואמא עשו לאח שלי. אמא מכינה לי דייסת סולת רק כשאני חולה. לפעמים כואבת לי האוזן אבל אני לא מספרת לאמא שלא תכעס ותחשוב שאני הולכת למות לה. "חבל שלאמא שלי לא מאחר" אני אומרת לגברת שורץ כי אני רוצה אחות. גברת שורץ אומרת שאמא שלי כבר זקנה בשביל להביא ילדים. חוץ מזה יש לה בן ובת וזה מספיק ו"שבנגוריון יעשה עשרה ילדים" - היא אומרת. בשיכון שלנו מקללים את בן גוריון ואוהבים את סטאלין. חוץ מאבא שאמר שבלי בן גוריון לא הייתה מדינה ישראל. בבחירות אבא הצביע צ' שזה ציונים כלליים ולא א' שזה מפא"י ולא מ' שזה מפ"ם. זה היה סוד גדול ואסור היה לספר את זה לאף-אחד. עד שעברנו לשיכון שלנו ועכשיו כבר אי אפשר לזרוק אותנו משיכון מפ"ם.

כשגברת שורץ נכנסת לים עם יוסי, שהוא בן שלוש, ועם ישראל, בן ארבע וחצי, אני נשארת על החול לשחק עם בתיה. גברת שורץ מתרחצת בבגד ים שאמא תפרה לה משמלת צמר מאמריקה. היא יוצאת מהמים והבגד ים נוזל ממנה ורואים לה חצי בטן. גם את החור בברך. היא אומרת שאם לא הכדור הגרמני הרגליים שלה היו יפות כמו של מרלן דיטריך. היא מוציאה מהסל ומחלקת לכולנו לחם עם גבינה לבנה ומלפפון עם קליפה. אני גומרת מהר לאכול ורצה לים. "אל תתרחקי" היא צועקת אחרי. כשיש דגל לבן אני שוחה, כשיש דגל אדום אני קופצת עם הגלים. מהר מדי אני שומעת אותה קוראת לי: "לצאת מהמים נאחר לאוטובוס".

אני חוזרת הביתה ואמא שוטפת את הבגד ים והמגבת ותולה אותם ליבוש. אחר כך אנחנו אוכלים צהרים ואמא שואלת איך היה בים. יום אחד חזרתי בלי המגבת. אימא לא הרביצה לי אבל כעסה ואמרה: "מחר את נוסעת להביא את המגבת".

"אבל גברת שורץ לא נוסעת מחר לים".

"את נוסעת מחר".

"לבד?"

"כן לבד!"

התעוררתי מוקדם בבוקר ורציתי לשים עלי את הבגד ים. אבל אמא אמרה, "אין בגד ים. את נוסעת להביא מגבת, לא להתרחץ בים". היא נתנה לי לירה ואמרה להביא עודף. ישבתי לבד בסוף האוטובוס. כל הדרך התפללתי שיהיה דגל שחור ולא לפגוש בנות מהכיתה. חשבתי על מה יהיה אם אני לא אמצא את המגבת ואם היא תספר את זה לאבא. הם כל הזמן צועקים אחד על השני בגלל כסף. אבא אומר שיש חובות על השיכון ואסור לאימא לקנות ביצים בשוק השחור. אבל הם לא צעקו על אחי שגנבו לו את האופניים. אמא אוהבת את האח שלי יותר. אותי היא בכלל לא רצתה. אני נולדתי כי לא הייתה לה דרך להפיל. ועוד היא מספרת שכשנולדתי לא היו חיתולים אז היא קרעה את הציפה מהפוך ועשתה מזה חיתולים. עד שנתיים ינקתי מהשדיים המצומקות שלה ולכן נשארתי בחיים אבל לה נפלו שיניים ודבר ראשון כשיהיה כסף היא צריכה ללכת לבעל של פנינה לעשות שיניים.

בים היה דגל לבן והים היה כמו אמבטיה. הלכתי למציל וסיפרתי לו ששכחתי אתמול בים מגבת. הוא אמר לי ללכת לאבדות. לא הבנתי מה זה אבדות. היה חם, הייתי צמאה והיה לי פיפי. אף-פעם לא הלכתי לבית שימוש בים כי היה לי בגד ים. נכנסתי לזה עם ציור של שמלה על הדלת. היה מסריח ובפח היו ניירות מלוכלכים וגם ראיתי שם צמר גפן עם דם. יצאתי משם מהר וקניתי לי אסקימו לימון בלי לקבל רשות מאמא. בשתיים עשרה נסע האוטובוס בחזרה לשיכון. באתי הביתה. אמא ראתה אותי וקמה ממכונת התפירה ונתנה לי לאכול מרק עגבניות. היא לא שאלה איך היה בים, לא בדקה עודף ולא שאלה אם מצאתי את המגבת.

צילום: bulletz-garden

טויבא ואברהם ביאליק- רחוב ויצמן מס' 4

צבי תדמור

לשכת הנשיא ויצמן

ביתם של טויבא ואברהם ביאליק היה הבית הראשון שנבנה ברחוב ויצמן עוד בטרם נולד הרחוב. מגרשם של טויבא ואברהם ביאליק בשטח של 1.7 דונם ניצב ברחוב אחד העם פינת רחוב ויצמן.

בהגיעם למושבה מלודז' שבפולין, בשנת תרס"ט 1909 טויבא היתה בת 45 ואברהם בן 49. לזוג לא היו ילדים והם בחרו לעלות לארץ ישראל ולהשאיר את בני משפחותיהם מאחור. מה הביאם לכאן? האם רוח הציונות? האם הרצון להתחיל בחיים חדשים בארץ הקודש ואמונה כי מקומם בארץ ישראל? כנראה גם וגם.

ועד המושבה העניק לביאליק רישיון בנייה אחרי שהתחייב כי ישאיר שלושה מטר פנויים ממגרשו, כדי לאפשר יצירת דרך חדשה בגבולו הצפוני של המגרש. בינתיים ניתנה לו הרשות להקים גינת פרחים ואילני סרק עד אשר יועבר השטח לטובת הציבור. ב- 1913 סיימו הזוג ביאליק את בניית ביתם בן שני חדרים בשטח של 80 מ"ר, את מטבחם בנו במרפסת ובית הכיסא שכן בחוץ. בנוסף, בנו על מגרשם מבנה קטן העשוי בחלקו מעץ.

ב- 1912 הותקנה ברחובות רשת צינורות. הייתה זו המושבה הראשונה בארץ ישראל שבביתה זרמו מים. הבית של ביאליק חובר לרשת צינורות המים של המושבה ב- 1913.

בשנת 1918, ייתכן שאף קודם, ביאליק פתח את בית החרושת למשקאות קלים; גזוז וסודה, שהיה הראשון במושבה ואחד הראשונים בארץ.

ד"ר אנטין רופא המושבה עמד על סגולותיו ה"בריאותיות" של המשקה ועל חשיבותה של תעשיית הסודה והגזוז לבריאותם של אנשי המושבה. המעשה שהיה כך היה: בשנת 1918, היה מחסור בחומר סודיום ביקרבונט הנקרא "אלקה זלצר" המשמש בתעשיית הגזוז ומי הסודה העוזר לאנשים הסובלים מכיב כיבה, אולקוס וצרבת. ביאליק ביקש לקנותו ביקב של רחובות ששימש אותם בתעשיית היין. כדי לרכוש את החומר היה על ביאליק לקבל את אישורו של וועד המושבה. לשם כך, נזקק לעזרתו של ד"ר אנטין שהמליץ בפני הוועד כי יאפשרו לביאליק את רכישתו. וכך כתב במכתבו "את החולים שאני מבקר בפרט בימים אלה, מוצא אני לנחוץ לצוות להם לקחת יחד עם הרפואות גם את "מיר זלצר", אך מפאת שאין להשיג את זה פה שאלתי לבעל בית תעשיית זו מר ביאליק, מדוע לא ישתדל גם הוא שלא יחסר דבר כזה הנחוץ במושבה? ענה לי שאי אפשר לעשות עכשיו מפאת חוסר בחומר בשביל זה... הנני פונה בזה לכבודכם בבקשה לתת אישור עבור הנ"ל ותגרמו בזה הרבה טובה למושבה" (א' מרחשוון תרע"ט).

ועד המושבה החליט לתת בידי ביאליק מכתב ליקב "...שאם נמצא החומר הדרוש לו לתעשיית הגזוז שימכרו לו, כי דרוש הגזוז לטובת חולי המושבה". ומאז... מספרים הבריות במושבה, נהגו בני המושבה להתמיד בשתיית מי סודה וגזוז.

בשנת 1923 כשמלאו לאברהם 63 שנה, גיל מופלג במונחי אותם ימים, פנה לאשתו טויבא, שעזרה לו בעבודתו בביהח"ר, ושטח בפניה את קשייו. כוחי כבר אינו במוטני, והעבודה הולכת ורבה ודרושה לי עזרה בניהול ביהח"ר. מוטלת עלי עבודה רבה ובתחומים רבים: הכנת מים רכים לתעשיית הגזוז, החזקת המכונות והפעלתן, הכנת מגוון התמציות, בטעמים השונים,

מילוי הבקבוקים, העמסה ופריקה של הסחורה על העגלה, ושיווק המשקאות וחלוקתם. בנוסף לכל אלה, ניהול החשבונות והכספים.

שמעה טויבא את דברי בעלה האהוב ואמרה: "אולי אבקש את אחותי הגרה בפולין כי תשלח אלינו את אחד מילדיה הבוגרים שיבוא לרחובות ויעזור לך בעבודתך?". שמע אברהם וענה "רעיון טוב, מדוע איפוא לא תיטעי לאחותך ותדברי אל ליבה" נסעה טויבא לאחותה פייגה וישליצקי הגרה בלודז' שבפולין וביקשה אותה כי תשלח להם לעזרה את בנה יוסף שזה עתה מלאו לו 19 שנים. ועוד הוסיפה "הרי יודעת את, כי זוג ערירי אנחנו וילדים אין לנו, והבן שיבוא לעזרתנו, ברבות הימים, יירש אותנו". פייגה, האחות נענתה לבקשתה של טויבא, לא לפני ששאלה את בנה יוסף האם ברצונו לעלות לא". הבן שהיה חבר בתנועת ה"חלוץ" שמח על ההזדמנות לעזוב את בית הוריו ולעלות עם חבריו לא", השיב בחיוב. אביו של יוסף, שהיה בעל ערכים ציוניים, ואף תרם כספים לתמיכה בחלוצים העולים לארץ ישראל, ראה זאת בעין יפה. וכך, בשנת 1923 עלה הבן ארצה ונימנה עם קבוצת החלוצים שסללו את כביש תל אביב-הרצליה. שנה מאוחר יותר הגיע יוסף לרחובות וסייע בידי דודתו טויבא ובעלה אברהם בעבודה בביהח"ר.

לאחר פטירתו של אברהם ב- 1926 טויבא פרשה מעבודתה בביהח"ר ונהנתה מתמיכתו של יוסף אחיינה. יוסף היה חסר אמצעים, אך פעל בנחישות רבה. בעמל רב ובשל חריצותו התגבר על משברים שפקדו את בית-החרושת. עם עגלה וסוסה הוביל את המשקאות ללקוחותיו במושבה. בתוך כך הצליח לחסוך קצת כסף וקנה סרטיפיקטים לאימו שהתאלמנה, לאחותו ולשני אחיו והביאם ארצה. במרץ 1934 הם עלו לארץ. מאז, גרו שתי האחיות טויבא ופייגה תחת קורת גג אחת. יוסף המשיך לדאוג לכל מחסורה של דודתו עד ליום פטירתה ב- 1938. שני אחיו הגדולים וחמש אחיותיו, שארבע מהן היו נשואות, נשארו בפולין ולא שרדו את השואה. ב- 1939 יוסף נישא לדינה לבית אהרונוביץ, ואחרי שנה נולד בנם הבכור.

לאחר מלחמת העולם השנייה, כאשר השתנה לטובה המצב הכלכלי הרחיב יוסף את מבנה בית החרושת והגדיל את כושר ייצורו. הוא רכש ציוד, גייס עובדים ורכש משאית לחלוקת תוצרתו ללקוחות מאשקלון בדרום, יבנה במערב, רמלה במזרח ובית דגן מצפון. תוצרת ביהח"ר כללה משקאות מוגזים: גזוז, סודה וסיידר ששווקו בבקבוקי זכוכית. מכלי הסודה נקראו 'סיפונים'.

סיפרו במושבה, כי במלחמת העצמאות הטילו מטוסי הספיטפייר של חיל האוויר הישראלי סיפונים מביהח"ר של יוסף על משטרת עיראק סווידאן ובשל הרעש החזק של קול הנפץ וגורם ההפתעה הותקו המצרים למקומם לזמן קצר כאשר נעשו ניסיונות הפריצה לכבוש את המשטרה.

באמצע שנות ה- 50 פקדו את הענף משברים קשים. תקופת הצנע מחד וכניסת מתחרה גדול לענף מאידך. כתוצאה מכך חברו יחדיו שלושה יצרני המשקאות הקלים ברחובות וניסו להתמודד ביחד בכוחות לא שווים מול חברת טמפו שהקימה מפעל גדול לגזוז וסודה ובית חרושת לייצור בקבוקי זכוכית בעיצוב מיוחד בירוחם. הבקבוק היווה מרכיב חשוב בעלויות הייצור והתחרות הלכה וקשתה. בתחילת שנות ה-60 התפרקה השותפות. יוסף חזר לנהל את ביהח"ר בגפו ובשל צבירת חובות והפסדים נאלץ לסגור ב- 1968. משפחתו, בניו יעקב וצבי תדמור ואחותם סימה רביד ושמונת נכדיהם גדלו ברחובות.

על ייצור הסודה והגזוז באותם ימים כאשר עדיין לא היה חשמל במושבה רחובות ראו בכתבה "הסודה, הגזוז והקיוסק".

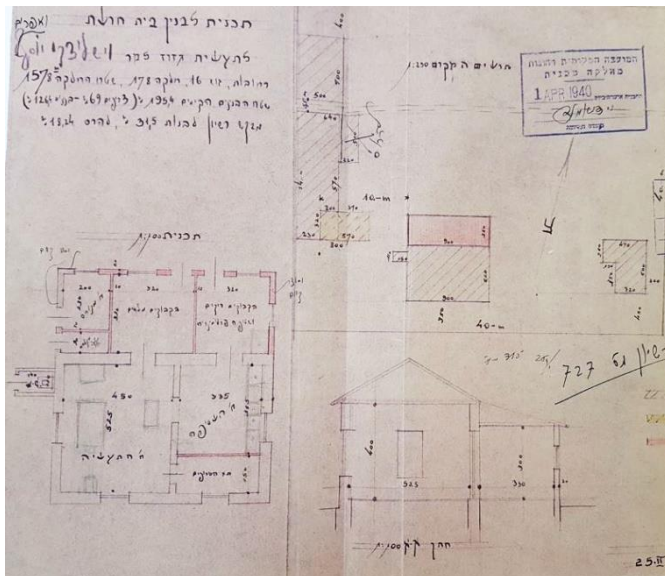

דיוקן אבי, יוסף וישליצקי, צייר צבי תדמור

על ייצור הסודה והגזוז באותם ימים כאשר עדיין לא היה חשמל במושבה רחובות ראו בכתבה "הסודה, הגזוז והקיוסק".

רחוב ויצמן מס' 4 ב- 1940

רחוב ויצמן מס' 4 ב- 2021

הסודה, הגזוז והקיוסק

צבי תדמור

הסודה והגזוז

ג'וזף פריסטלי היה כומר, פילוסוף ומדען. המציא ב-1767 תהליך לייצור מים מוגזים שהיו מצרך יקר באותם הימים שכן אנשים האמינו אז שיש להם תכונות בריאותיות. ניתן להשיג אותם רק במספר מעיינות טבעיים באירופה. הוא הצליח לאסוף את הגז שהשתחרר ממבשלת בירה סמוכה לדירתו, להמיס אותו במים וליצור משקה מוגז טעים. פריסטלי פרסם את תהליך ייצור הסודה על ידי הזרמת פחמן דו-חמצני H_2CO_3 שנפלט מתהליך התסיסה למכלי מים.

תהליך זה שוכלל על ידי יוהאן יאקוב שוופ שהקים ב-1783 חברה לייצור Sodawasser — מי סודה, בשם שוופס. במקום להעביר את המים מכוס לכוס כמו שעשה פריסטלי החדירו את הפחמן הדו-חמצני למים תוך שימוש בלחץ גבוה של כארבע אטמוספרות. בתהליך זה נוצר מצב של רווית יתר, שבו המים מכילים כמות פחמן חמצני רבה שאין באפשרותם להמס. כך, נוצרות הבועות במי הסודה.

יאקוב שוופ קרא למשקה "מי סודה", אחרי שהוסיף למים המוגזים שלו מלחי סודיום (נתרן) כדי לחקות את הטעם של מי המעיינות הטבעיים. ב-1792 שוופ העביר את חברת שוופס

לאנגליה ומכר את החברה בשל קשיים כלכליים. לימים החברה זכתה להצלחה אחרי שב-1831 התחיל המלך וויליאם הרביעי לשתות את המשקה. באנגלית זכה המשקה לשמות רבים, וביניהם: Soda Water, Sparkling Water, Seltzer Water. השם האחרון, מקורו בשם הגרמני שניתן למעיינות מהם נובעים מים תוססים טבעיים. הצרפתים אימצו את המילה גז מהאנגלים בצורתה gaz ויצרו את המילה Gazeuse (גַזֵּז). כאשר הוסיפו למי הסודה תמציות טעם וצבעי מאכל קיבלו את הגזוז.

בשנת 1832 הומצאה מכונה להכנת משקה הסודה בכמות תעשייתית ועד תחילת המאה העשרים כבר הופקו כשישים אלף בקבוקים ביום. בנוסף, המים המשמשים להכנת הסודה או הגזוז עברו טיפול של ריכוך על ידי הוצאת מינרלים.

תהליך מילוי "סיפון" (בקבוק של ליטר וחצי) עשוי זכוכית עבה התבצע ידנית וללא שימוש בחשמל. שלב א'- הסיפון הוכנס לתוך בית מכונה עם הראש כלפי מטה וידית הסיפון שנלחצה גרמה לפתיחת הסיפון והכנסת הגז והמים לתוכו. שלב ב'- מילוי הסיפון. דריכה עם הרגל על בסיס המנוף העלתה את הסיפון ונעלה אותו במכונת המילוי. למכונה חובר בלון גז בלחץ של כמה אטמוספרות ושתי צינוריות. האחת דרכה זרם הגז והשנייה להזרמת המים. בשלב ג'- הפכו את הסיפון וראשו מעלה, פתח הבקבוק נסגר והסודה המוכנה בתוכו.

הקיוסק

הגדרה מילולית של המילה "קיוסק" הוא חנות קטנה לממכר מוצרי צריכה שערכם הכספי נמוך, כמו: סיגריות, עיתונים, בקבוקי שתייה, שלגונים, ממתקים וחטיפים שונים. השם "קיוסק" מקורו פרסי התייחס לסוג המבנה שבו ממוקמת עמדת המכירה. קיוסק קלאסי הוא ביתן קטן ממדים, פעמים מעוגל או רב-צלעות, שהמוכר ממוקם בתוכו ומשרת לקוחות העומדים מחוץ לו דרך חלון שירות. הקיוסק ממוקם על פי רוב במקומות אסטרטגיים על אם הדרך, בצמתים מרכזיים, במקומות הומים, או בקרנות רחוב.

הקיוסק הראשון במושבה רחובות היה ליד התחנה המרכזית.

שד' רוטשילד פינת הרצל 2018
תורם הצילום: דר' אבישי טייכר

האחים רובננקו היו הבעלים של עגלת גזוז שסבבה את רחובות תל אביב הקטנה, הוצבה באזור שדרות רוטשילד וברבות הימים הפכה לקיוסק הראשון של תל אביב. זקני העיר עדיין זוכרים בחיבה את "הגזוז של רובננקו", ולימים הקימו גם מפעל קטן לייצור משקאות מוגזים. עם השנים, ובשל ניהול כושל של האחים רובננקו, גווע המפעל.

תצלום: גיא רובננקו מעריב 2014

הגזוז, ס. יזהר "מקדמות"

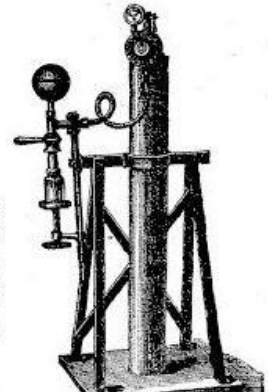
"...ואיש עם הסינר לוקח בידו זו כוס ארוכה ומבריקה ובידו זו לוקח בקבוק קסמים ומוזג לכוס מידה של עסיס אדום, או ירוק או צהוב, וכשתושג המידה הוא מכוון את הכוס אל הברז הנוצץ ומקציף לתוכה בגעש מתפוצץ את זרם הגזוז שלו, ומגביה ומוריד את הכוס המתמלאת כדי שיהיה נראה גלוי מעשה הכשפים... ובידי אמן מניח את הכוס המלאה על השיש והודף קלות לקראת הלקוח הנדהם ומוקסם נעתק מלים ואפילו שוכח לחפש בכיסו את חצי הגרוש..."

א. איילנדר A. EILENDER

משפחה שלמה משבעה נפשות תוכל להתפרנס במכונה אחת לעשית מים של סודה.
 CLASSEN'S NEW PATENT SODA WATER MACHINES

המכונה הזאת היא חזקה עד מאד ותוכל להשיג אותה בזול מאד. מי שיהיה אף ילד קטן, יוכל לעבוד בה, ומביא רווח גדול בהוצאות קטנות. במכונה הזאת אפשר לעשות משקים שונים, מי מתכיות, לימונד גוזה, יין שמפניה וגיננר ביר וכר - מי ולצר הנעשים במכונה הזאת הם טובים מאד, וטעמם נקי ומשובב נפשות ומיעיל להבריאות, והרופאים נוחנים אותם לרפואה, ויכולו להשתוות עם מי מתכיות היותר מפורסמים. - נמצאה אצלי בחנותי בירושלם מכונה אחת, מהרו וקנה, והוריו נשכרו!

א. איילנדר קריב לשער יפו.

מודעה בעיתון "השקפה" יוני 1902

היה הייתה עברית

רות קלי

אילו הגיעה מגפת קורונה לפני 121 שנים, מן הסתם היו מנחים אותנו לנטול את ידינו בבורית. [= סבון] * ציטוט: "גם אביו היה עשיר, בעל בית חרושת מעשה בורית" (חבצלת, תר"ס 1900)

והיו שולחים פקחים אל **בתי האורחים** [= בתי מלון, בתי הארחה], אל **בתי אוסף הזקנים** [= בית אבות, מושב זקנים] ואל **בתי אוסף המשוגעים** [= בית חולים לחולי נפש], כדי לבדוק את ההיגיינה.

ציטוטים מהעיתונות של אז, מתוך ספרו של עוזי אורגן 'מילון המילים האובדות':

בליל יום הרביעי היה בבית האורחים כונצרט. (האור, תרנ"ג 1893)

...בבית אוסף הזקנים הזה ימצאו מעוז ומחסה זקנים עזובים שאין להם שום מקור לעזרתם... (ספר התקנות להמוסד הציבורי 'אוסף זקנים נידחים', ירושלים תרס"ח 1908)

בית חולים למטורפי הדעת, בית אוסף משוגעות הנזכר, הוא מול בתי 'מושב זקנים... (השקפה תרס"ד 1904).

הייתי ממליצה לפקחים הנ"ל שינהגו בתבונה כדי למנוע **בלבולים** [= מהומות, התנגשות, מרידה] ... ויאמרו הפועלים וימנעו מעבודתם ויקימו בלבולים חזקים. (האור, תרנ"ג 1893).
...התחדשו הבלבולים. אנשים אחדים נפצעו. (הצבי, תרנ"ח 1898)

- בורית (שם מדעי SAPONARIA) הוא סוג של פרחים ממשפחת הציפורניים. רבים ממיני הבורית שימשו, ועדיין משמשים, כמרכיבים בסבונים ובחומרי חיטוי שונים. הבורית נזכרת במקרא, בפסוק "כי אם תכבסי בנתר ותרבי לך בורית, נכתם עוונך לפניי, נאום אדוני." (ירמיהו ב')

אעצור כאן פן תקימו עלי בלבולים, או תשלחוני אל בית אוסף המשוגעות.....

האסקרידים – התולעים הנודדות

ד"ר רפי שחף

כלב הטורף ובולע נבון או ציפור נגועים, מקבל ישר למעי, תולעים בוגרות ומטילות ומתחיל להפיץ ביצים בסביבתו. בין החתולים ההדבקה בתולעת האסקריס הרבה פחות נפוצה וזאת הודות למנהגם לכסות ולהסתיר את הפרשותיהם, וטוב יעשו בעלי החתולים הביתיים, אלו העושים צרכיהם בחול המיוחד בתוך כלי בבית, אם יחליפו את החול לעיתים קרובות כדי למנוע מהביצים שבצואה להבשיל. את החול אין בשום אופן לפזר בגינה או ברחוב אלא לשלוח לאשפה בשקית סגורה היטב.

הסיכונים לאדם

הסיכון הוא בעיקר לתינוקות ולילדים צעירים האוהבים לשחק בחול ואדמה או שהם גדלים יחד עם גורים נגועים שלא טופלו נגד תולעים, הטפיל לא יגיע אומנם למצב "בוגר" אך ימשיך לנדוד במשך כמה חודשים בין האברים השונים, עד שהגוף המאכסן יוצר לעצמו חיסון נגדו ונגד הדבקות חדשות. בדרך כלל ההדבקה אינה גורמת כל נזק ואפילו אינה מאובחנת או מורגשת אך אם ההדבקה היא מסיבית מאוד ומספר רב של לרוות נודד בגוף המאכסן ישנן לפעמים תופעות אסמטיות או עצבנות יתר. סיכון נוסף הוא כאשר הלרווה מתיישבת במקומות כמו העין או מערכת העצבים המרכזית ועלול להיווצר נזק לאברים אלו.

מניעה מעל לכל (או: עצות למען שלווה הנפש של בעלי הכלבים)

היות והתולעת עוברת מאם לגור כבר בתוך הרחם, יש להתייחס אל כל גור כנגוע בטפיל, הגור הנגוע יתחיל להפיץ ביצים מגיל שלשה ארבעה שבועות לחיו, יש לכן לטפל בו בתרופות מתאימות נגד תולעים בהתאם להמלצת הוטרינר שלכם כבר בגיל מוקדם, בנוסף רצוי מאוד לתלע כהלכה את הכלבה זמן קצר לפני ההרבעה ומיד לאחר ההמלטה. אין להזניח גם את הכלב הבוגר, יש לתלע אותו באופן תקופתי פעמיים או שלוש בשנה ולחזור ולתלע אם קיים חשד להדבקה נוספת. יש לזכור שהביצים מופיעות רק בצואה של הכלבים והחתולים ואין מה לחפש אותן בצואת האדם, היות וכאמור הטפיל אינו מגיע באדם לצורתו הבוגרת. באדם נגוע בתולעים אפשר לאבחן בבדיקת דם, עליה באחוז הכדוריות הלבנות מסוג אאוזינופילים, אך עלייה כזו ישנה גם אם ההדבקה היא מתולעים שאינן קשורות לכלב כלל וגם במצבי מחלה אחרים שאינם קשורים לתולעים דווקא. יש לשים לב שהילדים ישחקו רק במקומות נקיים מהפרשות כלבים וחתולים, 90% מאוכלוסיית העולם חיים בערים, ורבים מאוד מגדלים כלבים בדירותיהם ואלו עושים את צרכיהם באופן חופשי על המדרכות ובגנים הציבוריים וגם במקומות המשחק של הילדים, חשוב לכן, שבעלי הכלבים יאספו את הפרשות לתוך שקית סגורה ואותה ישליכו לאשפה, כך גם תפחת התחלואה וההינגעות בטפילי מעיים הן בין הכלבים והן בין ידידיהם הטובים ביותר - בני האדם.

המלצות לטיפול ומניעה

התרופות מתחלקות עקרונית לשלושה סוגים, תרופות נגד תולעים שטוחות, נגד תולעים עגולות וכאלו הפועלות על שני הסוגים. אפשר לטפל במתן דרך הפה ואפשר בהזרקה. המינון הוא לפי משקל הגוף, במתן דרך הפה, רצוי לערב את התרופה עם ארוחת הבוקר של הכלב.

רצוי לחזור ולהדגיש כי המניעה חשובה ויעילה יותר מן הטיפול, הפרעושים הפכו למכת המדינה וכתוצאה ישירה מכך אין כמעט כלב שאינו סובל מתולעים, לכן חשוב להדגיש ללקוחות את חשיבות המלחמה בפרעושים גם מן האספקט הזה של מניעת תולעי מעיים. יש לתלע את הגור לראשונה בגיל מוקדם של ארבעה שבועות ולחזור ולתלע עם כל חיסון, כלומר בגילאים:

7 - 10 - 16 שבועות, לאחר מכן יש לחזור ולטפל כל חצי שנה לפחות באופן שיגרתי ובכל פעם שרואים תולעים בצואה. כאמור מתעוררים האסקריסים בהשפעת ההורמונים בהריון ומתחילים שוב בנדידה לרחם, יש לכן לתלע כל כלבה בראשית הריונה ולחזור ולתלע בזמן ההנקה. יש להדגיש כי הטיפול אינו חיסון, הוא משמיד את התולעים הנמצאות בגוף ובמעי, רבים מתאכזבים מכך שזמן לא ארוך לאחר התילוע מופיעות שוב תולעים בצואה, הם מאשימים את הרופא ואת התרופה וכתוצאה מפסיקים בכלל לתלע את הכלבים "כי זה לא עוזר", האמת היא כמובן שהכלב נדבק מחדש ויש לחזור ולתלע.

לראות להביט להתבונן

צילם: יוסי רזי

ראשון לציון, רחוב הרצל, יולי 2021

נתראה בעלון הבא

תם ולא נשלם